

М. Луцкевич.

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА НА РАД. УКРАЇНІ.

(Кореспонденція до "У. Р. В." з Рад. України.)

Я досі істнує такий погляд, що там понад Дніпром, на Україні, міряються своїми силами два табори, на ґрунті лише націоналізму. Ті-ж, що їх дола закинула на чужину аж у далеку Америку, ще й досі тієї думки, що на Україні, з початком революції, завзято боролася дві стихії: місцева панах українська з одного боку й напаліва русифікаторсько-московська з другого.

Воно не так. Поруч з тим, як з початком революції проводилася свідомо боротьба націоналізму, одночасно йде завзятий бій і за соціально-економічні права. Адже в деяких районах України приступає селянство до обняття панських ланів, що тоді, як на селах Московщини панувала рабська спокій. Боротьба націоналізму відійшла тут від боротьби до соціально-економічної — не можна: вже через те, що найголовнішу роль в революції відіграють змагання економічного характеру. Ці змагання соціально-економічні — вони коштують опалі маси й до боротьби за права націоналізму! Адже той, хто захищає соціально-економічні права робочого народу, який місцевості, він враз із тим захищає й місцеву національну справу тієї території.

Візьмімо таку особу, як покійний тов. Неронович. Ще в 1905—1910 рр. був він ідеїним провідником української молоді. До голосу тов. Нероновича, тоді ще студента, чуло прислухалася вся молодь академічна з Наддніпрянської України, а також і свідомо національно українське вчительство. Не міг не знати про нього й учитель з Полтавщини О. Шаповал...

Добре відомо той пісмей, що Неронович є український націоналіст (так... націоналіст, але не націоналістичний шовініст); знав він, що Неронович є член тогочасного українського парламенту, революційно-націоналістичної формации — "Центр. Рада"; одночасно відомо було Шаповалові, що Неронович є більшовиком (тобто прагне більшого права для убогих нуждарів, українських селян і робітників), що він хоче, щоби більше панської землі — та навіть всі лани паразитів — перейшли до рук людей праці, і через те негідник той убив Нашого Національного Великого революції, котрий шойно роспускав молодіч свої революційні крила долету, в напрямкові — соціально-економічної, й національно-політичної волі.

Вбивство таке — члена італійського парламенту, Маттеоті, зворушує цілий світ. Люде всіх націй пам'ятають чинки убивць. Якого-ж осуду заслуговує убивець члена Центральної Ради, кат нашого борця за соціальну й національну волю? Одне в нашій націоналістичній аргументації Шаповала є герой... Сумно тай годі!

Значить, у революційній боротьбі на Україні головну роль відігравав елемент соціально-економічний. А хід подій сприяв тому, що кожній ворог соціально-економічної свободи для українського селянства й робітництва — свої хижакські заміри приличували національному боротьбові.

Інший із таких "борців" за національну свободу українського народу, таке лямпе, що подібні йодоли знаходяться серед української нації! Коли вже дрібязковий отаманчик з невеличкою освітою, що доконав катівської чину над однією особою, тов. Нероновичем, силкується ще виправдати, — то вже осібняк із закінченою вищою освітою, який прилюдно хвалиться про катування всього населення Західної України, вже не може й думати про виправдання себе. Ось що пише генерал Капустинський, відомий на еміграції український писак (включаючи при тім московську приказку: "що напишеш пером, того не вирубаєш потім і топором") про "діла славні" сво-

їх змагань за "національну" волю для українського народу:

"Українська армія та її героїчні події були одним із важливих чинників, що допомогли Речі Посполитій Польській утримуватися з майже катастрофічного стану і святкувати перемогу над більшовиками. Тому Українці, на нашу думку, безумовно заслуговують на велику подяку з боку всіх верств польського народу без різниці політичних поглядів". (Сторінка 43 "Трибуна України").

Ну як? Чи й у тих словах є національний патріотизм? Ці цитати беремо ми з органу нашої еміграції в Польщі — "Трибуна України" ч. 5—7. Пишеться, подібне саме в той момент, коли на Західній Україні польська шляхта душить найменший прояв нашого національного руху, коли нечувано (ніде більш у світі!) мордажки Бесарабової од піднебесного голосить про помсту.

Нехай той блюдолиз панський, кат селян Західної України, не виправдує свого чину тим, що він хоче якоїсь там національної волі для цілої України, й через те, мовляв, борюся з більшовиками. Він навіть і не борюся... Лиш інших захоплював до того, смакуючи одночасно з панського блюда. А щоб і далі польські пани ласкаво дозволяли видлизувати тарілки, генерал Капустинський (ше служача царя-батюшки російського!) чиніно трубить так у "Трибуні України".

Бідні, ой бідні — ці трубадури! І коли-б трубадуство обмежувалося Капустинським, були-б ми щасливі... Та на жалі їх повно: в Польщі, Чехії й всюди по Європі, навіть в Америці не бракує "патріотів". Та й без "роботи" не сидять вони.

Є вони — ці трубадури й у варшавському союзі... Але там ще більш мізерні вони. Бо хіба не банкротство, коли парламентарному блюдолизові Васильчукові доводиться навіть до своїх колеїв аргументувати... кулаками...

Посол Васильчук, той перший голова Українського Клубу, який боронить своє ганебне догдування польським панам, вже не словом, але кулаками, — дає масам до розуміння, що й нам боротися з насильниками треба фізичною силою.

Настрий селянських мас Західної України та Білорусі, національно-політичні стремління повневолюють змагання, що стогоном стогнуть під панами — досить виразно з'ясовані в парламентарній промові українського посла тов. Войтука від 13. квітня 1924 р. Наводимо кінцевий уступ її:

"Стремління до воліності й національної незалежності ніхто не виграє з серця мільйонів гнобленого люду. Хіба враз із життям... Чим сильніші утиски, чим збільшується насильство, тим сильніше буде зростати опір гноблених, тим більше хадатиметься утискуваний за тероризм і повстання. В тому пересвідчилися ви (шляхта) на власній історії. Вже тепер вся праця польська — як буржуазна, так і урядовсько-соціалістична, повнішає відомістю про "бандаїзм" у складіх лінійних держав. Але й та преса мусить призначити, що ті "бандаїти" можуть укріпитися тільки завдяки тому, що всі місцеві людські ім сплічували. Що то значить? А значить воно, що "бандаїти" не грабують тієї людності, не чинять кривди, — лише борються з гнобителями й катями тієї людності. Значить воно, що ті "бандаїти" є тільки партизанами чи борцями за волю народу. Запам'ятайте, що був час, коли й польських борців за незалежність називали бандаїтами: історія повторюється. Бюрократичні польські уряди підготували з тих сучасних бандаїтів кадри революційно-повстанчих боїв. Невдано сповіщали газети про напад бандаїтів на потяг у Східній Галичині. Може то були справді бандаїти захоплені наживо? Та я стверджую, що той напад пригадає собою такі терористичні акти в Польщі за часів царату, як напад на воцкі.

Єдиною розв'язкою "національного питання" є віднакнення польського війська, адміністрації та судівництва з Західної України і Західної Білорусі, й людності тих країн дати спромозність приєднатися до інших материх Радянських Республік".

Чуєте?!... То промовляє устами посла Войтука, з клубу У.С.Д.П., з парламентарної трибуни білоруський та український народи, що "рабують" у панській Польщі. Просто,

тобі висловлюють неспокитне бажання: приєднатися до Радянської Білорусі та Радянської України. Навіть петрушевської З.У.Н.Р. не хочуть!...

Дивний збіг фактів. Першого травня в Заболотіві селянські маси під час демонстрації отверто висловлюють бажання — й то під супровід салви поліцаїв — про непохитну волю належати до Радянської України. І через 13 днів, ще на свіжій крові, якою скроплени вулиці м. Заболотів, — член варшавського парламенту те саме виголошує з соймової трибуни від імені українського та білоруського народів!...

Наші-ж "борці" за національну справу, які туляться в "Народній Волі", по "оборонах", за це саме дають селян — більшовиками. Так... Всі вони більшовики: бо хочуть більшого права, аніж то дають їм ласкаво польські пани.

Та писакам із "Народної Волі" "Свободи", "Січі", з "Аме-

риками" й "Українськими Голосами" "Українськими Голосами" не приходить дивуватися. Ці люди є кирильники. Вони, лакузи, є чистої марки наші українські патріотичні кирильники: бо хочуть, щоби Україні під Польщею ще менше мали права; щоби селяни-Українці менше мали землі (по їхньому землі й влада мусить належати лише панам!); щоби селянин й робітник був менше культурним і освіченим... Зі злости, що не по їхньому, вони — бажачи свого народові більшої темряви — через те й ллювають професора Грушевського у своїх рептильях. І ллювають за те, що він провадить культурну працю на Україні.

Безглузда американських нацих патріотів задалеко йде: дехто інше напише, що під більшовицькою владою Українці ще гірше, як під Польщею. А з того такий висновок: цупко тримайтеся польської шляхти.

(Дальше буде.)

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ СТАН ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ В ПОЛЬСЬКИХ ТЮРМАХ НА ЗАХ. УКРАЇНІ.

(Кореспонденція до "У.Р.В." з Галичини.)

З хвилиною злікування Міністерством Внутрішніх Справ Української Соціал-Демократичної Партії, що потягнуло за собою закриття всіх партійних видавництв і льокалів, покатилися по Західній Україні страшніна філя терору. Більша частина членів Головної Управи У.С.Д.П., активніші робітники Робітничих та Селянських Рад опинилися в тюрмах, а опущені на волі партійники пішли в підпілля.

Положення отже цих останніх незавидне. Репресії зростають все більше і більше, за читання легальної соціалістичної літератури, як "Комуністичний Маніфест", "Шлях до влади", "Соціална Революція", як також за сфари видавництва У.С.Д.П. "Вперед", "Земля й Воля" й безпартійний місячник "Нова Культура" саджається людей до тюрми, — то-ж зовсім зрозуміло, що праця в таких умо-

винах є надзвичайно тяжкою і тільки з великим трудом приходить працюючим масам міста й села прямивати до наміченої цілі.

Польські тюрми переповнені політичними в'язнями, з яких 85 проц. становить комуністи й У.С.Д.П.-овці. Заки кожен політичний в'язень відстанеться в тюрміні мури, переходить т. зв. чистилище поліційного арешту, де підчас пересування підпадає під страшні знущання й катування поліційних комісарів та поодиноких поліційців. До побиття легальної соціалістичної літератури, в розді залізних грубих дровів, кілків, якими стискають пальці, а в найбільшому уживанню є приклади крісів (рушниць), шабл і електричний ток. Комісар лівівської поліції, відомий всім своєю жорстокістю, Кайдан, віднайшов новий винахід, та між иншим

грозив одному в'язеві (Никифорову Бортиччукові), що коли він не признається до вини, заложить йому на половий орган залізну цигарничку і тоді муситиме спитати як канарок.

Після таких тортурів переводять в'язнів до арештів при окружних чи то повітових судах. Там поліційні в'язні позбавлені найелементарніших людських прав. Тримається їх разом з кримінальними в'язнями, з венерично хворими людьми, в брудних, неопалених зимомо келіях, моряться їх голодом, обмежується до мінімуму час проходів, не допускається в достаточній кількості книг, а з газет допускається тільки поліційні газети, тюрмні адміністрація і слідчі судові органи поведуться з поліційними в'язнями в найбрутальніший спосіб, — а що найважливіше, держаться їх в слідстві цілими місяцями, а то й більш року.

Засуди бувають застрашачі. За приналежність до Комуністичної Партії та до У.С.Д.П. навіть в той час, коли ці партії були легальними, засуджують до заслудних на 5, а то й 10 років тяжкої в'язниці.

Недавно відбувся в Ковлі на Волині процес проти 4-ох членів У.С.Д.П. Судили їх за приналежність до У.С.Д.П. і за урядження з рамені цієї партії Першомайського Свята в 1923 році та за кольтортж легальної соціалістичної літератури і пренумерату партійних видавництв. 20-літню т. Анну Жежко засуджено на 4 роки тяжкої в'язниці, т. Полоніцького на 3 роки, 18-літнього брата Анни Жежко, Всеволода і т. Набати-на по два роки.

Дня 5-го липня ц. р. відбувся в Луцьку на Волині процес проти тов. Степанюка, якого судили тільки за те, що членом У.С.Д.П. і відповідальним редактором селянського часопису "Селянська Доля" в Луцьку.

Невдовзі відбувається теж в Луцьку великий процес проти 27-ми селян луцького повіту, яких обвинувачується в приналежності до У.С.Д.П.

На процес який мабуть віді-будеться осінню, чекають в луцькій тюрмі 87 селян з Волині,

яких арештовано підчас масових арештувань на Волині в квітні ц. р.

В Коломийській тюрмі томляться 71 учасників кривавої І-шо майської Заболотівської маніфестації, та в невимовно тяжких обставинах очікують дня процесу.

Те саме діється в тюрмах в Дубні, Ковлі, Рівному, Бережанах, Львові та інших тюрмах, як також на Білорусі та в тюрмах корінної Польщі, які переповнені комуністами і членами Союзу Пролетаріату Міст і Сіл.

Маса арештувань бувають спричинені виключно провокацією поліційної дефензиви. Прим. в Кракові засуджено на 10 (десять) літ тяжкої в'язниці редактора селянського тижневика "Плуг" тов. Павла Серакевича і то тільки за те, що під дверима його мешканця (яке було замкнене на колючку) знайшли шпідлі пачку нелегальної комуністичної літератури, яку очевидно підкинули самі шпідлі з поліційної дефензиви.

Для прискіпшення слідства і змигнення тюремного режиму, змушені поліційні в'язні хапатися голодівки. Та закамелі тюрмні урядовці і судді слідчі нічого собі з цього не роблять і голодівки, які тривають не раз по тижневі, а то й більше, — не тільки не дають жадних позитивних наслідків, а навпаки тюремний режим ще більше загострюється.

В бережанській тюрмі відбулося вже три голодівки, та мимого арештованих за приналежність до У.С.Д.П. в'язнів, держаться вже восьмий місяць в тюрмі.

У лівівській тюрмі (Баторо-го) відбулася одна голодівка 6 днів, друга в місяцю травні 4 дні, в Самборі 4 дні, в Коломиї 5 днів, в Ковлі і Луцьку по 3 дні, та цілий ряд дрібніших голодівок по менших тюрмах.

В Кракові відбулося 4 голодівки. Одна з них в квітні тривала 4 дні, в травні 6 днів.

В Пйотркові, Ломжі і Лодзі тривала голодівка по 6 днів. Підчас голодівки в Лодзі вмер в м. марці ц. р. тов. Ковальський Віктор.

В одній тільки половині травня ц. р. відбулося в Вроцлаву, Слонімі і Катовіцах сім голодівок.

В кінці липня ц. р. вибухла голодівка в мокотівській тюрмі в Варшаві і в тюрмі при вул. Дзельній. У Вронках голодувало протягом 3-ох днів 24 поліційних в'язнів.

В більшості випадків борються поліційні в'язні о завоювання найелементарніших прав, а то придержування засад гігієни і чистоти, та поліпшення харчів, які є неможливі до ідження. У всіх майже тюрмах харчі однакові. Складаються вони з брудної теплої води, яку називають зупою і дають її на сидіння, на обід дають підбіну "зупу" і трохи пісного пеннаку, або фасолі, на вечерю дають теж "зупу". Часом, в велике свято дають замість зупи на сидіння чорну, несолоджену каву. На одного в'язня видається 3/4 рос. фунта хліба. Жаліють навіть для в'язнів соли, і страву подається їм або зовсім несолено, або солено дуже мало.

Коли-б не поміч Комітету Допомоги Політичним В'язням, яка заключається в доставчанню в'язням харчів (давніше давалось обіди, розділюючи один обід на двох-трьох в'язнів, а зараз дається два рази тижнево хліб, ковбасу, масло, або смалець, чай, цукор і трохи тютюну), то певно мусили-б вони в дуже короткому часі вимерти з голоду. Крім цього допомагає цей Комітет родинам в'язнів, а також оплачує поліційні процеси та уділяє правної поради родинам в'язнів.

Комітет Допомоги черпає фонди з в'язнів з добровільних датків робітників і селян, з членських складок партійних товаришів, а найбільше допомагають американські та канадські товариші.

Та з приводу теперішньої господарчої кризи і шаленого безробіття і зубожіння селян, краєві товариші мимом найбільшої своєї волі, не в силі поносити таких жертв, які потрібні на забезпечення бодай сак-так

можливого існування політичних в'язнів. Число цих останніх і видатки на їх утримання такі великі (в цілій Польщі 4,000 (чотири тисячі) політичних в'язнів, з чого 2,500 припадає на Зах. Україну і Білорусь), що Комітет не знає дуже часто з якою помічю скоріше спити. Приходиться нероз застановлятися, а навіть і дуже часто рішати на це, що мусить відмовитися від уділення адвокатської помічі, а забезпечити в'язнів поміч в харчах та не допустити до голодової смерті його дітей та жінок.

Робітництво і селянство Зах. України і Польщі, знаючи тяжке подожження політичних в'язнів, безумовно спити їм з помічю, але їм вдовині депти являються далеко не такою помічю, на яку заслуужили собі ці революціонери-в'язні, захи-дистали до тюремних льохів.

Положення політичних в'язнів і їхніх родин є катастрофічне і тільки шира і чисельна матеріальна поміч робітників і селян, які знаходяться в далеко відрадішних умовах від краєвих товаришів, зможе облегшити положення цих о-бездоліхних жертв шляхетського режиму та піддержати їхні сили, щоби по опущенню си-рих тюремних мурів, могли вони знову приступити до своєї революційної діяльності.

Ф. Орловський.

Львів, в серпні 1924 р.

ДІТИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ.

В усіх буржуазних країнах капіталісти віддають перевагу дешевим і беззахисним діточим робочим рукам, але в країнах з розвиненим робітничим рухом в цьому відношенні капіталісти мають депти, хоч не дуже значні обмеження. Злучені Держави не знають навіть цих незначних обмежень. Тут до цього часу нема ще федерального закону, який забороняв би, або хоч би тільки регулював діточу працю. Кожний окремий сейт має свій власний закон що до діточої праці. Але здебільшого ці закони існують лише на папері, а фактично кожний фабрикант керується своїми власними "законами", основаними на засадах: більше депешних діточих рук, щоб більші мати прибутки. Це стверджує якнайкраще урядова статистика.

За урядовими даними в 1920 році в 48 стейтах Злучених Держав працювало тільки в найголловніших підприємствах 1,060,894 дітей (714,284 хлопців і 346,610 дівчат) у віці від 10 до 15 років. Дітей у віці від 15 до 18 років, що працюють на фабриках, парашопують поперех 2 мільйонів.

Як бачимо американські капіталісти визнають цілі мільйони дітей, а "демократична" держава, що чваниться своєю "свободою", не має ніякого закону, який би охороняв або хоч би обмежував цей визиск діточої праці.

РЕВОЛЮЦІЯ І ГОРОЖАНСЬКА ВІПНА — ОДИНОКИЙ ВИХІД.

Локат у лодзінській текстильній промисловості набірає значних розмірів. Стан лодзінського пролетаріату дуже тяжкий. Навіть "Робітник" констатує, що всі фабрики зачинені, тисячі робітників живуть без хліба та налії дистати його. Урядова допомога безробітним дуже незначна і фактично є глузом над безробітними. Робітничі маси лівують з кожним днем.

У правліні лодзінської профспілки текстильщиків утворилось ліве крило, що приймає програму комуністів. Ця група на останньому засіданні спілки заявила, що єдиним виходом зі становища є революція з горожанською війною. На останньому загальному зібранні текстильщиків пепесовцям не дали говорити. Промовляв комуніст збори улаштували овацію. На безробіття і зубожіння селян, краєві товариші мимом найбільшої своєї волі, не в силі поносити таких жертв, які потрібні на забезпечення бодай сак-так

ВАЖНЕ! -- ДЛЯ ДРАМАТИЧНО-СПІВАЦЬКИХ ГУРТКІВ! -- ВАЖНЕ!

ТЕПЕР ЯК-РАЗ ЧАС, ЩОБИ ВИ ПОСТАРАЛИСЬ ДЛЯ СЦЕН ВІДПОВІДНИХ НОТ НА НАДХОДЯЧИЙ СЕЗОН!

При Відділі Стів. У.Р.Д. у Вінніпегу є невелика кількість нот на продаж. Коли у вас їх бракує, так спитайтеся з заможлявним. Хто замовить більшу кількість партитур або поодинокі голоси, той дістане значний опуст.

НОТИ ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ:

Інтернаціонал	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 10 ц.
Похоронний марш	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 10 ц.
Шалійте, шалійте	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 10 ц.
Заповіт (Завіщання)	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 5 ц.
Марсельза	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 10 ц.
Бігло, бігло і Ой піду я до млина	—	партитура 30 ц.	поод. гол. 10 ц.
Мак	—	партитура 30 ц.	—

Ой, устану я в понеділок,	—	партитура 35 ц.	—
Над річкою беріжком,	—	—	—
Ой не вдова гуляє	—	—	—

Ой місяню маю	—	партитура 25 ц.	—
Ой ходить царенко	—	партитура 20 ц.	—
Вкраїно мати кат сконав	—	партитура 25 ц.	—
Козака несуть і Ой перепеличка	—	партитура 30 ц.	—
Зашуміла ліщинонька	—	партитура 20 ц.	—
Разом товариші	—	партитура 30 ц.	—

Чорна хмара з за Лиману	—	поод. гол. 10 ц.	—
Ой, даймо дзвонять	—	поод. гол. 5 ц.	—
А в середу родилася і Вітер, вітер коло хати	—	поод. гол. 10 ц.	—
Кучерява Катерина і По оленьки ходила	—	поод. гол. 10 ц.	—
Через річку гребелька	—	поод. гол. 5 ц.	—
Слава йому, слава і Місяцю князю	—	поод. гол. 15 ц.	—
Фінал	—	поод. гол. 10 ц.	—
Ой руду-ду-ру-ду-ду і Вже вечір, вже вечоріє	—	поод. гол. 10 ц.	—
Козак від'їжджає	—	поод. гол. 5 ц.	—
Шедрик	—	партитура 30 ц.	—

НОТИ ДЛЯ МУЖЕСЬКОГО ХОРУ:

Гамалія	—	партитура \$1.00	—
Сонце заходить	—	поод. гол. 10 ц.	—
Ой, та зажурились стрільці червоні	—	партитура 20 ц.	—

НОТИ ДЛЯ ЖІНОЧОГО ХОРУ:

Як піктив мій миленький до млина	—	поод. гол. 5 ц.	—
Ой наварили ляхи пива	—	поод. гол. 5 ц.	—

НОТИ ДЛЯ ДІТЕЙ:

Дударик	—	партитура 20 ц.	—
Гоп, скок. Ходить сорока і зайчик	—	партитура 20 ц.	—
За городом качки пливуть	—	партитура 20 ц.	—

Р. С. Приготовляється до друку нові пісні, слідить за оголошенням.	—	—	—
--	---	---	---

Замовлення шліть на адресу:

UKRAINIAN LABOR TEMPLE BRANCH

COR. PRITCHARD & MCGREGOR STS. — WINNIPEG, MAN.